EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.9.2021.
COM(2021) 583 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Provedba Uredbe o tehničkim mjerama (članak 31. Uredbe (EU) 2019/1241)

{SWD(2021) 268 final}

1. Uvod

Uredba (EU) 2019/1241 Europskog parlamenta i Vijeća[1] („Uredba”) stupila je na snagu 14. kolovoza 2019. Njome se utvrđuju EU-ove tehničke mjere očuvanja kojima se uređuje kako se, gdje i kada može obavljati ribolov.

Svrha je ovih tehničkih mjera pridonijeti postizanju ciljeva zajedničke ribarstvene politike („ZRP”) [kako je definirana u Uredbi 1380/2013[2] („Uredba o ZRP-u”)] i postizanju dobrog stanja okoliša kako je utvrđeno u Okvirnoj direktivi o pomorskoj strategiji[3] i relevantnim odredbama Direktive o pticama[4] i Direktive o staništima[5]. Ribolov u skladu s najvišim održivim prinosom i s odgovarajućim tehničkim mjerama služi za povećanje prinosa ciljanih ribljih stokova uz istodobno smanjenje neželjenih (usputnih) ulova i utjecaja na osjetljiva staništa, bilo selektivnošću u pogledu veličine (izbjegavanjem malih riba) bilo u pogledu vrsta (izbjegavanjem određenih vrsta). Ove su mjere ključne za učinkovitu provedbu politike EU-a o odbačenom ulovu i za obveze iskrcavanja. Države članice i gospodarski subjekti[6] trebali bi dati prednost odabiru boljeg ribolovnog alata i boljih tehnika da bi se u najvećoj mogućoj mjeri izbjegao i smanjio neželjeni ulov.

Uredbom su uvedeni pristupi koji se temelje na rezultatima i „regionalizaciji”. U njoj su utvrđena opća pravila koja se primjenjuju na sve vode EU-a te je predviđeno donošenje tehničkih mjera koje odgovaraju regionalnim posebnostima ribarstva. Taj pristup koji se temelji na regionalizaciji i rezultatima osmišljen je u okviru ZRP-a kako bi se ribarima približio proces donošenja odluka. Njime se države članice i sektor ribarstva i potiče da preuzmu aktivnu ulogu u njihovu stvaranju i provedbi.

---

[1] Uredba (EU) 2019/1241 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o očuvanju ribolovnih resursa i zaštiti morskih ekosustava putem tehničkih mjera, o izmjeni uredbi Vijeća (EZ) br. 1967/2006, (EZ) br. 1224/2009 i uredbi (EU) br. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 i (EU) 2019/1022 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EZ) br. 894/97, (EZ) br. 850/98, (EZ) br. 2549/2000, (EZ) br. 254/2002, (EZ) br. 812/2004 i (EZ) br. 2187/2005 (SL L 198, 25.7.2019., str. 105.).

[2] Uredba (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici, izmjeni uredaba Vijeća (EZ) br. 1954/2003 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 2371/2002 i (EZ) br. 639/2004 i Odluke Vijeća 2004/585/EZ
SL L 354, 28.12.2013., str. 22.-61.

[3] Direktiva 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji) (SL L 164, 25.6.2008., str. 19.).

4 Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010., str. 7.–25.).

5 Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje flore i faune (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.–50.).

[6] Kako je navedeno u članku 4. stavku 1. točki 30. Uredbe (EU) br. 1380/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkoj ribarstvenoj politici, izmjeni uredaba Vijeća (EZ) br. 1954/2003 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 2371/2002 i (EZ) br. 639/2004 i Odluke Vijeća 2004/585/EZ (SL L 354, 28.12.2013., str. 22.–61.)

U skladu s člankom 31. stavkom 1. Uredbe, u ovom se izvješću preispituje način na koji se Uredba trenutačno provodi. To prvo izvješće trebalo je dostaviti do 31. prosinca 2020., ali je odgođeno zbog pandemije bolesti COVID-19. To izvješće sadržava najnovije dostupne znanstvene savjete.

Objavljuje se dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe. Zbog kratkog razdoblja koje je prošlo između donošenja, provedbe i praćenja, prikupljanja podataka te znanstvene i tehničke procjene, nije bilo moguće u potpunosti procijeniti jesu li ciljevi Uredbe ispunjeni na regionalnoj razini ili na razini EU-a. Stoga se ovo prvo izvješće usredotočuje na analizu:

- učinka prethodnih tehničkih mjera,
- trenutačnog stanja, i
- mjera koje se planiraju u bliskoj budućnosti za provedbu Uredbe.

U aktualnom izvješću, kao odgovor na mandat iz članka 31. stavka 1. Uredbe, predstavljena je i osnova na temelju koje će ZRP pridonijeti „Akcijskom planu za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava" (dalje u tekstu „akcijski plan") kako je najavljeno u Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.[7] U njemu će se navesti područja koja će iziskivati više rada.

2. Izvori informacija

Ovo se izvješće temelji na znanstvenim procjenama i doprinosima Znanstvenog, tehničkog i gospodarskog odbora za ribarstvo („STECF")[8] i Međunarodnog vijeća za istraživanje mora („ICES")[9]. U potpunosti su uzeta u obzir stajališta i mišljenja zaprimljena od 23 države članice, osam savjetodavnih vijeća[10] i 37 dionika prikupljena ciljanim internetskim savjetovanjem[11]. Detaljan opis znanstvenih doprinosa i rezultata savjetovanja nalazi se u radnom dokumentu službi Komisije priloženom ovom izvješću.

[7] KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030. Vraćanje prirode u naše živote. COM/2020/380 final.

[8] https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002

[9] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

[10] https://ec.europa.eu/fisheries/partners/advisory-councils_en

[11] https://ec.europa.eu/info/consultations/targeted-stakeholder-consultation-technical-measures-regulation-fisheries_en

3. Mjerenje napretka

Za upravljanje na temelju rezultata u kombinaciji s aktivnim sudjelovanjem dionika i država članica potrebno je pratiti i mjeriti rezultate, a zatim i provesti revidirane tehničke mjere koje su se razvile s vremenom. Prethodne uredbe nisu sadržavale parametre za mjerenje učinka i uspješnosti provedbe tih mjera[12]. To znači da nije bilo moguće detaljno utvrditi kako su tehničke mjere pridonijele navedenim ciljevima.

Najnovija znanstvena analiza koju je proveo STECF[13] ukazuje na tendenciju sporog i vrlo postupnog povećavanja udjela ulova veće ribe. Iako su eksperimentalne studije ukazale na to da se povećana selektivnost može postići uporabom određenih ribolovnih alata u kontroliranim uvjetima, pokazalo se da je teško uspostaviti izravnu uzročno-posljedičnu vezu između primjene određenih propisa o ribolovnom alatu, promjena u ribolovnom alatu koji se upotrebljava i selektivnosti ribolovnih flota u pogledu ukupne veličine. Nisu dostupni dovoljno precizni podaci na temelju kojih bi se mogle utvrditi takve poveznice. Osim toga, smatra se da i operativni čimbenici (odabir mjesta i vremena za ribolov te iscrpni detalji o namještanju alata), koji nisu uređeni regulatornim obvezama, imaju velike učinke na selektivnost.

Uredba, u kojoj se razmatra više pristupa definiranju mjera koji se temelje na rezultatima, uključuje ciljne vrijednosti za tehničke mjere kako bi se:

- smanjio neželjeni ulov (posebno osjetljivih vrsta),
- optimizirao način eksploatacije,
- pridonijelo poboljšanju prinosa, te
- osiguralo da su učinci ribolova na staništa na morskom dnu u skladu s propisima EU-a o okolišu.

Potreba za poboljšanim metodama za mjerenje selektivnosti i njezinih učinaka postaje sve očitija i hitnija. Djelotvornost se može ocijeniti samo vidljivim rezultatima: boljom zaštitom nedoraslih morskih vrsta i područja mriješćenja, nižom stopom slučajnih ulova osjetljivih morskih vrsta, manjim negativnim učincima na okoliš i pozitivnim doprinosima zakonodavstvu o okolišu. Te metode mjerenja služe dvjema svrhama: i. preliminarnoj ocjeni mogućih rezultata predloženih i razvijenih mjera i ii. procjeni mjera u smislu rezultata dobivenih takvim mjerama.

[12] COM(2016) 134 final od 11.3.2016.
[13] STECF 20-02. (https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002).

Selektivnost se određuje vrstom ribolovnog alata koji se upotrebljava i načinom na koji ga upotrebljavaju voditelji ribolova i ribari s obzirom na mjesto, sezonu, doba dana, brzinu i druge operativne odabire. Poboljšanje selektivnosti ne ovisi samo o primjeni propisa za promjenu strukture ribolovnog alata, nego i o primjeni propisa za stvaranje poticaja za ribare da upotrebljavaju alate u skladu s načinom koji se u praksi pokazao najboljim. To znači da su potrebne poboljšane metode praćenja selektivnosti preciznijim mjerenjem količine ulovljenih malih riba ili osjetljivih vrsta. Trenutačnim metodama praćenja dobiveni su samo podaci primjereni za to da STECF donese ocjenu općih trendova selektivnosti veličine u velikim segmentima flote. U predstojećem akcijskom planu Komisija će razmotriti državama članicama preporučiti dodatna sredstva za prikupljanje informacija potrebnih kako bi ta politika uspjela.

4. Doprinos ostvarenju okolišnih ciljeva EU-a

Tehničke mjere moraju pridonijeti i postizanju dobrog stanja okoliša utvrđenog Okvirnom direktivom o pomorskoj strategiji. Mjere za očuvanje morskih bioloških resursa u okviru ZRP-a, koje pridonose i zaštiti morskog okoliša, u isključivoj su nadležnosti EU-a. ZRP-om se propisuje usklađenost s propisima EU-a o okolišu, a Uredba se temelji na ciljanim vrijednostima utvrđenima u ZRP-u.

Kvantitativni ciljevi zaštite okoliša razvijaju se u skladu s Okvirnom direktivom o pomorskoj strategiji, ali većina okolišnih ciljeva i dalje je kvalitativna, primjerice „povoljno stanje očuvanosti” iz članka 1. točke (e) i članka 2. Direktive o staništima.

Povratne informacije sa savjetovanja potvrđuju da je potrebno vrijeme za prilagodbu Uredbi (kojom se objedinjuje i zamjenjuje više od 30 prethodnih uredaba) i za prelazak s preskriptivnih pravila na regionalno prilagođene mjere u okviru postupka regionalizacije. Većina država članica, savjetodavna vijeća, dionici i STECF potvrdili su da je prerano za mjerenje učinka Uredbe. Većina nevladinih organizacija smatra da Uredba još uvijek nije pridonijela svojim ciljevima i ciljanim vrijednostima te da njome nisu spriječeni negativni učinci ribolova na okoliš. Ti dionici zagovaraju i pristup koji se temelji na rezultatima i koji je dodatno usklađen s ambicijama europskog zelenog plana i Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030.

Ribolov je ključni pritisak koji utječe na ekosustave, osjetljive vrste i na morsko dno. U nedavnom preispitivanju Europskog revizorskog suda[14] zaključeno je da gubitak staništa i morske raznolikosti i dalje predstavlja izazov. Komisija i Revizorski sud slažu se da je potrebno daljnje djelovanje, a Komisija smatra da je razvoj odgovarajućih tehničkih mjera u skladu s Uredbom ključan za postizanje tog cilja.

U ovom izvješću **osjetljive vrste** uključuju vrste zaštićene propisima EU-a i međunarodnim sporazumima koji su obvezujući za EU, kao što su dupini, pliskavice, morske ptice, morski psi i neke vrste riba i kornjača kojima trenutačno prijeti izumiranje. Mnoge velike ribe koje sporo rastu i druge životinje izumrle su u velikim dijelovima svojeg prethodnog areala, dok

[14] Europski revizorski sud (2020.). Morski okoliš: Zaštita EU-a široka je, ali ne i duboka. Posebno izvješće.

su druge kritično ugrožene[15]. Ribolov može biti velika prijetnja tim vrstama, a u nekim slučajevima tehničke mjere mogu pomoći u ublažavanju te prijetnje. Postoje brojni dokazi o slučajnom ulovu vrsta navedenih u nastavku. Na primjer, morske ptice mogu biti uhvaćene te se utopiti u operacijama koje se obavljaju parangalima ili obalnim jednostrukim mrežama stajaćicama. Obalni dupini i dupini isto se mogu uloviti jednostrukim mrežama stajaćicama te (pelagijskim) povlačnim ribolovnim alatima. Kornjače se ulove jednostrukim mrežama stajaćicama, a mogu se uloviti i na plutajuće parangale, dubokomorski morski psi ulove se na parangale te jednostrukim mrežama stajaćicama, a veliki pelagijski morski psi ulove se pri ribolovu tune na parangal. Nedorasli veliki morski psi, raže i voline ulove se povlačnim ribolovnim alatima zbog svoje veličine.

Poznati su neki očiti slučajevi za koje postoji rizik od izumiranja, ali opće znanje o slučajnom ulovu osjetljivih vrsta nije dovoljno za točnu procjenu utjecaja takvih ulova. STECF[16] je utvrdio da obalne mreže stajaćice (jednostruke i trostruke mreže stajaćice) imaju najveći i najrašireniji učinak na osjetljive vrste, preispitao je metode za smanjenje tih slučajnih ulova i utvrdio niz mogućih mjera kao što su sezonske zabrane ribolova, uporaba akustičkih uređaja za odvraćanje i konopa za zastrašivanje ptica. Uredbom su i dalje zabranjene lebdeće jednostruke mreže stajaćice te je ograničena uporaba drugih vrsta alata s poznatim negativnim utjecajem na okoliš, a nadovezuje se na mjere koje su prethodno bile predviđene u Uredbi o kitovima koja je stavljena izvan snage[17], uključujući obveze praćenja kojima se namjeravalo dopuniti sveobuhvatnije prikupljanje podataka u sklopu prethodnog okvira za prikupljanje podataka[18] (u kojem su podaci o usputnom ulovu dio mnogo šireg postupka prikupljanja sveobuhvatnih podataka). To ciljano praćenje kitova pokazalo se zahtjevnim i postoji jasna zabrinutost u pogledu njegove djelotvornosti[19]. Količina usputnog ulova i dalje je uglavnom nepoznata.

Uredbom se osigurava i okvir za provedbu akcijskog plana za smanjenje slučajnog ulova morskih ptica ribolovnim alatom[20] te se državama članicama pruža mogućnost da donesu mjere za svoje vode ili u regionalnom kontekstu kao sredstvo za učinkovit doprinos ciljnim vrijednostima i ciljevima Uredbe.

Komisija je 3. srpnja 2020. donijela provedbenu uredbu o akustičkim uređajima za odvraćanje[21]. Na temelju savjeta ICES-a iz svibnja 2020.[22], dvije regionalne skupine država članica rade na mjerama za zaštitu kritično ugroženog baltičkog obalnog dupina i dupina u

[15] Na primjer, sredozemna medvjedica, baltički obalni dupin, balearska burnica, kučina, sklat sivac, manta i golub uhan, velika raža i leptirica.
[16] STECF 20-02, https://stecf.jrc.ec.europa.eu/web/stecf/ewg2002, str. 151. i dalje.
[17] Uredba Vijeća (EZ) br. 812/2004 od 26.4.2004. o utvrđivanju mjera koje se odnose na slučajni ulov kitova i dupina pri ribolovu i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 88/98 (SL L 150, 30.4.2004., str. 12.).
[18] https://datacollection.jrc.ec.europa.eu/
[19] ICES. (2020.) Usputni ulov zaštićenih i potencijalno osjetljivih morskih kralježnjaka – pregled nacionalnih izvješća u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 812/2004 i drugih informacija. U Izvješću Savjetodavnog odbora ICES-a, 2020. Savjeti ICES-a 2020., byc.eu, https://doi.org/10.17895/ices.advice.7474
[20] COM(2012) 0665 final.
[21] Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/967 od 3. srpnja 2020. o utvrđivanju detaljnih pravila o karakteristikama signala i primjene akustičkih uređaja za odvraćanje iz dijela A Priloga XIII. Uredbi (EU) 2019/1241 Europskog parlamenta i Vijeća o očuvanju ribolovnih resursa i zaštiti morskih ekosustava putem tehničkih mjera (SL L 213, 6.7.2020., str. 4.).
[22] https://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2020/Special_Requests/eu.2020.04.pdf

Biskajskom zaljevu. Neke su države članice iskoristile mogućnost predviđenu Uredbom za utvrđivanje nacionalnih mjera, primjerice pojačanog praćenja ili prelaska na odredbe.

Dionici[23] su utvrdili postojanje nedostataka u mjerama ublažavanja utvrđenima u članku 11. stavku 4. Uredbe i u popisu zabranjenih vrsta iz Priloga I. Dionici su veću zabrinutost izrazili zbog nedostatka djelovanja i razvoja daljnjih mjera, uključujući nepostojanje elektroničkog praćenja[24], nego zbog sadržaja trenutačno primjenjivih odredaba Uredbe. Države članice nisu izrazile veliku zabrinutost u pogledu zakonskih odredbi. Niz država članica prepoznao je potrebu za daljnjim praćenjem kako bi se poduprle pripreme mjera.

Kako bi poduprla države članice u provedbi Uredbe, Komisija će u svojem akcijskom planu utvrditi mjere za povećanje selektivnosti i smanjenje usputnog ulova osjetljivih vrsta, s naglaskom na one kojima prijeti izumiranje i koje su u nepovoljnom stanju očuvanosti.

Osim vađenja izlovljenih i osjetljivih vrsta, ribolov na ekosustave i staništa može imati i druge učinke. Domet tih učinaka razlikuje se ovisno o intenzitetu ribolova, staništima u kojima se obavlja ribolov i ciljanim vrstama o kojima je riječ. Cilj je ZRP-a smanjiti takve učinke u najvećoj mogućoj mjeri. Učinci se razlikuju ovisno i o vrsti alata: pridnena povlačna mreža može utjecati na sedimente morskog dna, njihovu vertikalnu poroznost i geokemijski sadržaj, čime se smanjuje složenost staništa i mijenja sastav vrsta. Lovljenjem parangalima (posebno u najudaljenijim regijama) mogu se oštetiti i slomiti koralji.

Člankom 12. Uredbe nastoje se zaštititi i **osjetljiva staništa** utvrđivanjem područja u kojima su zabranjeni određeni ribolovni alati. To se može izmijeniti regionalizacijom u skladu s postupkom utvrđenim u članku 11. stavcima 2. i 3. Uredbe o ZRP-u. Države članice mogu utvrditi i zabranjena područja ili druge mjere očuvanja s pomoću nacionalnih mjera ili regionalizaciju u skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe.

Određene zabrane ribolovnih alata, kao što su eksplozivi, udarne naprave, dredže za lov koralja i trgajući alati, povlačni ribolovni alat koji se upotrebljava na dubini većoj od 800 m, već su uspostavljene za zaštitu osjetljivih staništa[25]. Na temelju Mediteranske uredbe[26], postoje daljnja pravila koja zabranjuju ribolov pokretnim alatima iznad dna pokrivenih morskim cvjetnicama, koraligenih staništa i dna pokrivenih mäerlom. Osim toga, uporaba spužvastih dredža, povlačnih ribolovnih alata i plivarica zabranjena je u obalnim zonama (mogu se primijeniti posebni uvjeti i odstupanja). Ograničenja se primjenjuju i na alat koji se može upotrebljavati u sredozemnom rekreacijskom ribolovu, pri čemu se zabranjuje uporaba povlačnih mreža, okružujućih mreža, mreža potegača, dredža i statičnih mreža.

[23] Na temelju odgovora dobivenih tijekom internetskog savjetovanja. Vidjeti Prilog I. pratećem radnom dokumentu službi Komisije.
[24] Npr. televizija zatvorenog kruga („CCTV"), daljinsko elektroničko praćenje (REM)
[25] Člankom 8. stavkom 4. Uredbe (EU) 2016/2336 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o utvrđivanju posebnih uvjeta za ribolov dubokomorskih stokova u sjeveroistočnom Atlantiku i odredaba za ribolov u međunarodnim vodama sjeveroistočnog Atlantika te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 2347/2002 (SL L 354, 23.12.2016., str. 1.–19.).
[26] Uredba Vijeća (EZ) br. 1967/2006 od 21. prosinca 2006. o mjerama upravljanja za održivo iskorištavanje ribolovnih resursa u Sredozemnom moru, o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 2847/93 te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1626/94 (SL L 409, 30.12.2006., str. 11.).

U tijeku je znanstveni rad na utvrđivanju rasprostranjenosti različitih tipova staništa na morskom dnu i učinaka ribolovnih aktivnosti na njima ili iznad njih. Time će se omogućiti procjena područja u kojima je bioraznolikost najrizičnija i u kojima je najpotrebnije provesti zaštitne mjere. STECF[27] je istaknuo alternativni ribolovni alat kojim bi se mogao smanjiti učinak na morsko dno: povlačna mreža (koća) s gredom s električnim impulsima, polupelagijske širilice povlačne mreže (koće), plohe za otpuštanje pridnenog materijala, povlačne mreže (koće) s podignutim porubnikom, pridnena oprema s mekanom četkom i električne dredže za šljanke.

Savjetovanjem su pružene informacije o mjerama koje su države članice već poduzele ili ih izrađuju te aktivnosti koje su u tijeku u regionalnim skupinama u cilju izrade mjera za zaštitu staništa, dopunjujući mjere koje države članice poduzimaju pojedinačno kako bi ispunile svoje obveze na temelju zakonodavstva EU-a o okolišu.

U skladu s obvezom iz Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030., Komisija će u svojem akcijskom planu utvrditi mjere za ograničavanje uporabe ribolovnog alata koji je najštetniji za bioraznolikost, uključujući morsko dno, te istražiti načine za poboljšanje provedbe mjera upravljanja ribarstvom, posebno na područjima mreže Natura 2000 i drugim zaštićenim morskim područjima.

5. Znanstvena istraživanja, inovacije i pilot-projekti

Uredbom se olakšavaju znanstvena istraživanja te sudjelovanje sektora ribarstva u znanstvenim aktivnostima. Državama članicama mogu se odobriti odstupanja za znanstvena istraživanja ribolovnih operacija ako su ispunjeni potrebni uvjeti iz članka 25. stavka 1. točaka od (a) do (f) Uredbe. Otkad je Uredba stupila na snagu, 17 država članica obavijestilo je Komisiju o 67 ribolovnih operacija provedenih u svrhu znanstvenih istraživanja. Zaprimljena su dva zahtjeva za znanstvena istraživanja koja su obuhvaćala više od šest plovila za komercijalnu uporabu i stoga su podlijegala posebnoj provjeri. Komisija je na temelju savjeta STECF-a[28] zaključila da u oba slučaja razina sudjelovanja nije opravdana znanstvenim razlozima te su države članice sukladno tome morale izmijeniti uvjete znanstvenog istraživanja.

Članak 20. Uredbe uključuje i mogućnost da države članice regionalizacijom dopuste uporabu inovativnog ribolovnog alata. Kako bi pomogao u tom procesu, ICES je izradio procjenu inovativnog ribolovnog alata. Iako bi se na temelju te procjene mogli donijeti preliminarni zaključci[29], i ICES i STECF naglasili su da postoji potreba za daljnjim razvojem procjene, posebno kako bi se bolje uzeli u obzir socioekonomski čimbenici koji imaju važnu ulogu u prihvaćanju inovativnih alata u sektoru ribarstva.

[27] Vidjeti str. 189. STECF-a – Revizija tehničkih mjera (dio 1.) (STECF-20–02). EUR 28359 EN, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2020., ISBN 978-92-76-27161-1, doi:10.2760/734593, JRC123092.
[28] Zahtjev Hrvatske za odobrenje znanstvenog ribolova za više od šest plovila koja love s pomoću povlačnih mreža vrste „volantina" u vodama zapadne Istre (2019.), STECF 20–03, i zahtjev Italije za odobrenje znanstvenog ribolova za više od šest plovila koja love s pomoću obalnih mreža potegača u talijanskim teritorijalnim vodama (zahtjev Italije za znanstveno istraživanje „SARDELLA" (*S. pilchardus*) u Liguriji (GSA 9), STECF 20–02.
[29] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

Iako se člankom 23. Uredbe predviđa mogućnost utvrđivanja pilot-projekata za razvoj sustava za potpuno dokumentiranje ulova i odbačenog ulova na temelju mjerljivih ciljeva, nijedna regionalna skupina nije iznijela zajedničke preporuke u tu svrhu.

U točki 2. Priloga XIII. Uredbi propisano je i da države članice poduzimaju potrebne korake za prikupljanje znanstvenih podataka o slučajnom ulovu osjetljivih vrsta, što još nije postignuto u dovoljnoj mjeri.

Imajući na umu da inovativne tehnike mogu pridonijeti europskom zelenom planu i Strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030., Komisija će u svojem akcijskom planu utvrditi načine poticanja dionika i država članica da što bolje istraže mogućnosti i iskoriste sve dostupne prilike.

6. Provedba Uredbe

Iako je prerano za sveobuhvatnu procjenu provedbe Uredbe, dokazi upućuju na to da je zbog novog regionaliziranog ustroja i nedostatka detaljnih definicija došlo do određenih povoda za zabrinutost. U tijeku je rad na usmjeravanju država članica u provedbi i na dodatnim specifikacijama putem regionaliziranog pristupa i buduće provedbene uredbe.

Osim nacionalne provedbe, glavna je metoda provedbe izrada zajedničkih preporuka regionalnih skupina uz savjetovanje dionika o potrebnim regionalnim tehničkim mjerama. U skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe, Komisija može delegiranim aktima donijeti mjere predložene u takvim zajedničkim preporukama ako su u skladu s relevantnim ciljevima i obvezama.

Dosadašnji rad stvara sliku o tom procesu i pokazuje da države članice zaista surađuju kako bi dopunile i prilagodile mjere svojim regionalnim potrebama. Usto obično relativno brzo uspiju dogovoriti mjere ako su te mjere usmjerene na poboljšanje pravila u skladu s prethodno primjenjivim propisima. Čini se da je suradnja država članica u području regionalizacije isto tako djelotvorna kada je riječ o zajedničkim preporukama kojima se predviđaju odstupanja od obveze iskrcavanja kako je predviđeno člankom 15. Uredbe o ZRP-u i posebnim regionalnim višegodišnjim planovima. Međutim, postoji zabrinutost u pogledu razine brzine i ambicije u kontekstu izrade i dogovaranja zajedničkih preporuka o mjerama usmjerenima na poboljšanje selektivnosti ili ograničavanje ribolova kako bi se pridonijelo zakonodavstvu EU-a o okolišu. Uredbom se od država članica[30] zahtijeva da podnesu zajedničke preporuke za dodatne mjere ublažavanja kao rezultat znanstvenih dokaza o negativnim učincima ribolovnih alata na osjetljive vrste. Primjerice, do danas su države članice iznijele samo dvije zajedničke preporuke za dodatne mjere ublažavanja kao rezultat znanstvenih dokaza o negativnim učincima ribolovnih alata na osjetljive vrste kako se zahtijeva Uredbom.

[30] Prilog XIII. točka 3.

Kako je istaknuto u nedavnoj Komunikaciji Komisije „Prema održivijem ribolovu u EU-u: trenutačno stanje i smjernice za 2022.”[31], pandemija bolesti COVID-19 utjecala je na vremenski okvir i pripremu nekih od zajedničkih preporuka. Otkad je Uredba stupila na snagu, regionalne skupine država članica predložile su 17 zajedničkih preporuka[32], od kojih je šest preneseno u zakonodavstvo delegiranim aktom Komisije. Druge su u postupku donošenja ili procjene STECF-a ili ih se ponovno razmatra radi poboljšanja s obzirom na dobivene znanstvene savjete. U pogledu regionalne specifičnosti, u zajedničkim preporukama iznesen je širok raspon mjera, potreba i pristupa. Neke od njih nastoje uključiti tehničke mjere u nove planove za odbačeni ulov, dok druge uključuju samo tehničke mjere.

Člankom 7. Uredbe zabranjuju se aktivnosti koje imaju posebno štetne učinke na okoliš, što od 1. srpnja 2021. uključuje i ribolov alatom s električnim impulsima. ICES je na zahtjev Nizozemske u svibnju 2020. obavijestio da uporaba tog alata ima nekoliko pozitivnih učinaka na ekosustav i okoliš, iako i dalje postoje određene nesigurnosti[33]. Nizozemska je pred Sudom Europske unije pokrenula postupak poništenja odredbi Uredbe o zabrani ribolova električnim impulsima. Sud je odbio taj zahtjev 15. travnja 2021.[34] Uredbom se omogućuju i potiču znanstvena istraživanja kao potencijalno sredstvo za razvoj znanja i pružanje informacija za buduće procjene.

7. Zaključak

Uredbom se osigurava okvir potreban za provedbu ZRP-a i djelotvoran doprinos propisima EU-a o okolišu izravnom primjenom, a pretežito opskrbljivanjem država članica alatima potrebnim za donošenje mjera u području ribarstva.

Međutim, postoje nedostaci u provedbi Uredbe u pogledu njezina doprinosa zaštiti osjetljivih vrsta i osjetljivih staništa, a neke su vrste blizu izumiranja. Potrebno je uložiti znatno više truda u praćenje učinaka ribolova na ekosustave. Uredbom se državama članicama pružaju zakonodavni instrumenti za rješavanje tih pitanja i dopunjavanje provedbe zakonodavstva EU-a o okolišu mjerama u području ribarstva donesenima u okviru regionalizacije, a sada je na njima da to učine. Iako su države članice počele davati zajedničke preporuke, potrebno je učiniti više. I dionike bi trebalo poticati da sudjeluju u tom procesu.

Raznolikost već iznesenih zajedničkih preporuka pokazuje da je regionalizacija učinkovita i najprikladnija za pružanje ciljanih i prilagođenih tehničkih mjera. Države članice pokazale su da regionalna suradnja može biti brza i učinkovita. Međutim, potrebno je povećati brzinu i razinu ambicije u kontekstu izrade i dogovaranja zajedničkih preporuka o mjerama usmjerenima na poboljšanje selektivnosti ili ograničavanje ribolova kako bi se pridonijelo propisima EU-a o okolišu, a Komisija će nastaviti pružati svu potrebnu potporu i smjernice kako bi se osiguralo da se ciljevi zaštite okoliša na odgovarajući način uzmu u obzir u zajedničkim preporukama.

[31] KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU Prema održivijem ribarstvu u EU-u: trenutačno stanje i smjernice za 2022. COM/2021/279 final.
[32] Konačni iznos potrebno je ažurirati prije donošenja.
[33] ICES, 2020. https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/PulseTrawlAdvice.aspx
[34] Presuda od 15. travnja 2021., *Nizozemska protiv Vijeća i Parlamenta,* C-733/19, ECLI:EU:C:2021:272

Uzimajući u obzir europski zeleni plan i Strategiju EU-a za bioraznolikost do 2030., Komisija će dopuniti aktualno izvješće u okviru akcijskog plana za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava kako bi se dodatno poboljšala provedba Uredbe i u potpunosti iskoristile poveznice između ribarstvene politike i politike okoliša.